

Олександр В. Ільницький*

ФІНАНСОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Переробна промисловість України у воєнний час забезпечує формування доданої вартості, підтримку внутрішнього ринку, зайнятості населення та експортного потенціалу держави, що обумовлює актуальність дослідження механізмів фінансового стимулювання її розвитку. Вітчизняні підприємства переробної промисловості зіштовхнулися з руйнуванням виробничої інфраструктури, дефіцитом інвестиційних ресурсів, логістичними обмеженнями, високими енергетичними ризиками та скороченням трудового потенціалу. Тому особливого значення набуває формування ефективної системи фінансових стимулів, здатної забезпечити підтримку виробництва, модернізацію підприємств та адаптацію галузі до нових економічних умов.

У роботі проаналізовано сучасний стан розвитку переробної промисловості України, динаміку індексу промислової продукції, структурні зміни у галузі та рівень участі переробної промисловості у формуванні доданої вартості. Встановлено, що попри значні втрати виробничого потенціалу окремі сегменти галузі продемонстрували високий рівень адаптивності та здатність до структурної трансформації в умовах воєнної економіки.

Систематизовано основні проблеми розвитку переробної промисловості України та визначено ключові напрями їх подолання через механізми фінансового стимулювання. Досліджено сучасні інструменти державної підтримки переробної промисловості України, серед яких програми пільгового кредитування, грантового фінансування, підтримки індустріальних парків, локалізації виробництва та страхування воєнних ризиків. Розроблено модель структурної ваги фінансових стимулів, у межах якої співвідношення державної підтримки, банківського кредитування, інвестиційного фінансування та механізмів страхування ризиків змінюється залежно від макроекономічної ситуації, рівня воєнних ризиків та фази економічного відновлення.

Обґрунтовано, що сучасна фінансова архітектура стимулювання переробної промисловості України має адаптивний характер, оскільки структура фінансових інструментів змінюється залежно від макроекономічної ситуації, рівня воєнних ризиків та етапу економічного відновлення.

Ключові слова: промислова політика; переробна промисловість; конкурентоспроможність; інвестиції; фінансове стимулювання; фінансові інструменти.

Рис. 3. Табл. 2. Формл. 1. Літ. 16.

DOI: 10.32752/1993-6788-2026-1-299-564-577

* ORCID ID: 0009-0003-0222-4876

Oleksandr Ilnytskyi

FINANCIAL INCENTIVES FOR THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S MANUFACTURING INDUSTRY

Ukraine's manufacturing industry plays a crucial role during wartime by generating value added, supporting the domestic market, sustaining employment, and strengthening the country's export potential, which underscores the relevance of studying the mechanisms of financial incentives for its development. Ukrainian manufacturing enterprises have faced the destruction of production infrastructure, shortages of investment resources, logistical constraints, high energy risks, and a reduction in labour potential. Under such conditions, the formation of an effective system of

* State Research Institute for Informatization and Economic Modeling. Ukraine.

financial incentives capable of supporting production, modernising enterprises, and adapting the industry to new economic conditions becomes particularly important.

The paper analyses the current state of development of Ukraine's manufacturing industry, the dynamics of the industrial production index, structural changes within the sector, and the level of participation of manufacturing in value added creation. It has been established that despite significant losses of production potential, certain segments of the industry demonstrated a high level of adaptability and the ability to undergo structural transformation under the conditions of a wartime economy.

The main problems of the development of Ukraine's manufacturing industry have been systematised, and key directions for overcoming them through financial incentive mechanisms have been identified. Modern instruments of state support for Ukraine's manufacturing industry have been studied, including preferential lending programmes, grant financing, support for industrial parks, production localisation, and war risk insurance mechanisms. A model of the structural weight of financial incentives has been developed, within which the ratio between state support, bank lending, investment financing, and risk insurance mechanisms changes depending on the macroeconomic situation, the level of wartime risks, and the phase of economic recovery.

It has been substantiated that the modern financial architecture for stimulating Ukraine's manufacturing industry is adaptive in nature, since the structure of financial instruments changes depending on the macroeconomic situation, the level of wartime risks, and the stage of economic recovery.

Keywords: industrial policy; manufacturing industry; competitiveness; investment; financial incentives; financial instruments.

Peer-reviewed, approved and placed: 23.05.2026

Постановка проблеми. Поглиблення процесів фінансіалізації світової економіки, стрімке розширення сфери послуг та зростання ролі цифрових фінансових інструментів не нівелюють визначального значення виробничого сектору для забезпечення стійкого економічного розвитку держави. Світова економічна практика підтверджує, що саме виробництво формує основу довгострокового економічного зростання, особливо для країн, що розвиваються та перебувають у стані структурної трансформації економіки. Переробна промисловість, яка забезпечує формування доданої вартості через багатоетапність виробничих процесів, стимулює розвиток суміжних галузей та створює передумови для зміцнення внутрішнього ринку.

Вагомість переробної промисловості визначається також її фіскальним значенням, оскільки саме підприємства цього сектору забезпечують суттєві надходження до державного та місцевих бюджетів через сплату податків, зборів і обов'язкових платежів. Водночас широкий спектр виробництва продукції переробної промисловості сприяє не лише задоволенню внутрішнього попиту, але й підтримці експортного потенціалу держави, що набуває особливої ваги в умовах воєнної економіки та високої залежності України від зовнішніх фінансових ресурсів.

Сучасний етап функціонування економіки України характеризується суттєвою трансформацією механізмів ринкового розвитку під впливом повномасштабної війни. Воєнні ризики, порушення логістичних ланцюгів, енергетична нестабільність, дефіцит інвестиційних ресурсів та високий рівень макрофінансової невизначеності формують нові умови функціонування підприємств переробної промисловості. У таких умовах традиційні механізми

державної підтримки втрачають достатній рівень ефективності та потребують адаптації до сучасних викликів.

У відповідь на це відбувається трансформація фінансової архітектури стимулювання переробної промисловості України, що проявляється у зміні підходів до державної підтримки, розширенні спектра фінансових інструментів, посиленні ролі програм пільгового кредитування, грантового фінансування, механізмів компенсації витрат та стимулювання інвестиційної активності підприємств. Усвідомлення стратегічного значення переробної промисловості для збереження економічної стійкості держави, підтримки зайнятості населення та формування основ повоєнного відновлення обумовлює актуальність дослідження фінансового стимулювання її розвитку в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку переробної промисловості, структурної модернізації економіки та механізмів фінансового стимулювання виробничого сектору активно досліджуються як українськими, так і зарубіжними науковцями. Проблеми структурних трансформацій промисловості України в умовах воєнної економіки, розвитку виробництва із високою доданою вартістю та модернізації промислової політики висвітлено у працях В. Антонюк [11], О. Собкевич [15], І. Гужви [5], [14] та інших авторів. Значна увага у сучасних дослідженнях приділяється ролі державної підтримки, фінансових стимулів, кредитування, інвестиційного забезпечення та експортної підтримки розвитку переробної промисловості [6], [9].

У зарубіжних дослідженнях акцентується увага на значенні фінансових стимулів для забезпечення технологічної модернізації виробництва, інтеграції країн у глобальні виробничі ланцюги та розвитку високотехнологічних секторів промисловості. Зокрема, N. Lane [10] на прикладі Південної Кореї обґрунтовує вплив державної промислової політики та фінансових стимулів на довгострокову трансформацію переробної промисловості, тоді як підходи Організації економічного співробітництва та розвитку [9] визначають поєднання податкових, кредитних та інвестиційних механізмів одним із ключових інструментів підтримки промислового розвитку.

Попри значну кількість наукових праць, питання формування системи фінансового стимулювання переробної промисловості України, адаптації фінансових інструментів до сучасних викликів та визначення їх ролі у структурній модернізації економіки залишаються недостатньо дослідженими.

Метою статті є дослідження фінансового стимулювання розвитку переробної промисловості України та особливостей трансформації його інструментів в умовах воєнної економіки.

Основні результати дослідження. У багатьох країнах та політичних системах переробна промисловість є суттєвою та часто унікально значимою економічною силою. Скорочення чи звуження цього сегмента є ознакою економічного спаду в країні. В сучасних умовах глобалізації переробна промисловість зіштовхується з рядом проблем і викликів, починаючи від зсуву попиту до нових обмежень у використанні природних ресурсів, енергетики та логістики. До цих глобальних тенденцій в Україні додаються власні внутрішні труднощі, серед яких: руйнування виробничої інфраструктури, дефіцит

інвестиційних ресурсів, порушення логістичних маршрутів, високий рівень енергетичних ризиків, скорочення трудового потенціалу, валютна нестабільність та зростання залежності окремих виробництв від імпортової сировини й обладнання.

Незважаючи на масштабні економічні потрясіння, які характеризували розвиток економіки України у 2022 році, переробна промисловість продовжила функціонування та достатньо швидко адаптувалася до нових умов господарювання. Це підтверджується динамікою індексу промислової продукції, наведеною на діаграмі (рис. 1). Дані свідчать, що у 2022 році індекс промислової продукції скоротився до 66,6%, що стало наслідком повномасштабної війни, руйнування виробничої інфраструктури, логістичних обмежень та втрати частини виробничих потужностей. Водночас уже у 2023 році спостерігалось часткове відновлення промислового виробництва до 97,7%, а у 2024 році індекс промислової продукції перевищив довоєнний рівень і становив 107,8%. У 2025 році показник дещо знизився до 97%, однак загалом динаміка свідчить про достатньо високий рівень адаптивності промислового сектору України до умов воєнної економіки.

Рис. 1. Динаміка індексу промислової продукції України в 2021-2025 рр., %, побудовано автором за [1]

При цьому розвиток переробної промисловості характеризувався суттєвою внутрішньогалузевою диференціацією. Окремі види виробництва продемонстрували стрімке зростання, тоді як інші зазнали суттєвого спаду. Зокрема, у 2025 році на 53,6% зросло виробництво інструментів та обладнання для вимірювань, досліджень і навігації, на 41,5% – електронних компонентів і плат, на 30,8% – апаратури для прийому, запису та відтворення звуку і зображення, на 28,8% – електророзподільної та контрольної апаратури, а також на 23,5% – виробництво зброї та боеприпасів. Імовірно, така динаміка пов'язана з активізацією виробництва безпілотних систем, засобів зв'язку, радіоелектронної боротьби, а також необхідністю відновлення енергетичної інфраструктури.

Натомість найбільшого спаду зазнали галузі, територіально зосереджені у східних регіонах України. Найнижчі індекси виробництва у липні 2025 року порівняно з 2016 роком зафіксовано у видобутку металевих руд – 36,1%, видобутку інших корисних копалин та розробці кар'єрів – 34,6%, виробництві коксу та продуктів нафтопереробки – 23,4%, а також металургійному виробництві – 37,6%. Важливу роль у цьому відіграє територіальне розміщення підприємств, оскільки значна частина металургійних і видобувних виробництв розташована у прифронтових або фронтових регіонах, які зазнали найбільших руйнувань та втрат виробничого потенціалу.

Попри вагомий внесок окремих галузей переробної промисловості у підтримку економічної стійкості держави, рівень їх участі у формуванні доданої вартості в Україні залишається нижчим порівняно з низкою країн Центральної та Східної Європи. Це підтверджують дані, наведені на діаграмі (рис. 2), які характеризують частку доданої вартості переробної промисловості у ВВП окремих країн за підсумками 2025 року.

Рис. 2. Частка доданої вартості переробної промисловості країн у 2026 році, %, побудовано автором за [2], [3]

Дані свідчать, що частка доданої вартості переробної промисловості у ВВП України становить лише 10%, що суттєво поступається показникам Чехії, Словаччини, Польщі та країн Балтії. Така тенденція вказує на недостатній рівень розвитку виробничого сектору та збереження структурних диспропорцій в економіці України, у якій сфера переробної промисловості поки не формує такого рівня доданої вартості, як у більш індустріалізованих країнах Європи.

Тому практики, управлінці та науковці наголошують на тому, що розвиток переробної промисловості з великою часткою доданої вартості допоможе Україні побудувати сильну економіку та відійти від сировинної моделі, яка досі переважає [4]. Важливість посилення ролі переробної промисловості для економіки України підтверджується й науковими підходами І. Гужви, який наголошує, що реальні масштаби сучасної економіки визначаються не стільки

обсягами експорту та імпорту, скільки обсягом доданої вартості, яку створює країна у межах глобальних виробничих ланцюгів. Дослідник підкреслює, що саме участь у глобальних ланцюгах доданої вартості дозволяє забезпечити модернізацію виробництва, нарощування експортного потенціалу та формування передумов для довгострокового економічного розвитку держави [5].

Оцінюючи позитивно тенденції функціонування промисловості України в 2025 році фахівці Національного інституту стратегічних досліджень стверджують, що подальший розвиток залежить насамперед від стабілізації ситуації в енергетичній системі, а також від подолання негативної міграційної динаміки. У той же час [6]: «...важливо й надалі втілювати державні програми підтримки переробних підприємств, розширювати експортні можливості для них, активізувати євроінтеграційний процес». Фактично, всі проблеми з якими сьогодні зіштовхуються підприємства переробної промисловості, потребують посилення фінансової складової, без якої їх вирішення не вбачається можливим (табл. 1).

Таблиця 1. Проблеми розвитку переробної промисловості України та шляхи їх вирішення, складено автором на основі [7]

Проблема	Шлях подолання
Дефіцит фінансування для ведення виробництва	Розширення програм пільгового кредитування, державних гарантій та грантової підтримки підприємств переробної промисловості.
Дефіцит трудових ресурсів на виробництві	Стимулювання автоматизації виробництва, професійної перепідготовки кадрів та підтримки програм повернення трудових ресурсів.
Зниження рівня експорту продукції переробної галузі	Розвиток механізмів експортного стимулювання, страхування експорту та підтримки виходу підприємств на нові ринки збуту.
Різне збільшення собівартості продукції	Запровадження податкових пільг, компенсацій енергетичних витрат та програм підтримки енергоефективної модернізації виробництва.
Знищення та руйнування виробничої інфраструктури	Активізація державних та міжнародних програм фінансування відновлення виробничих потужностей і промислової інфраструктури.
Звуження ринків збуту продукції переробної промисловості	Стимулювання внутрішнього попиту та диверсифікація зовнішніх ринків збуту продукції.
Кризові явища у суміжних галузях (м'ясо-молочні)	Посилення державної підтримки суміжних секторів економіки та розвитку внутрішніх виробничих ланцюгів доданої вартості.
Екологічні проблеми	Стимулювання екологічної модернізації виробництва та впровадження «зелених» технологій.
Несприятливі макроекономічні умови	Забезпечення макрофінансової стабільності, прогнозованої податкової політики та сприятливого інвестиційного середовища.

Підприємства переробної промисловості залишаються одними з ключових платників податків та забезпечують вагомий внесок у формування

дохідної частини бюджету України [8], водночас вони зіштовхуються з рядом системних проблем і викликів, подолання яких потребує застосування ефективних фінансових інструментів та стимулів. У таких умовах державна фінансова підтримка виступає не лише механізмом збереження виробничого потенціалу, але й важливим чинником модернізації виробництва, підтримки інвестиційної активності, зайнятості населення та забезпечення економічної стійкості держави.

З огляду на те, що вирішення більшості проблем функціонування підприємств переробної промисловості України потребує залучення додаткових фінансових ресурсів, це формує передумови для розвитку системи фінансового стимулювання галузі та трансформації її фінансової архітектури (рис. 3). У сучасних умовах ефективність функціонування переробної промисловості дедалі більше залежить не лише від виробничого потенціалу підприємств, але й від доступності фінансових ресурсів, інвестиційних можливостей, державної підтримки та здатності адаптувати фінансові механізми до умов воєнної економіки.

Під фінансовою архітектурою стимулювання переробної промисловості доцільно розуміти сукупність фінансових методів, інструментів, механізмів та принципів їх застосування, спрямованих на розширення доступу підприємств до капіталу, підтримку виробничої діяльності, стимулювання модернізації та забезпечення досягнення стратегічних цілей розвитку галузі. Така архітектура охоплює механізми бюджетної підтримки, податкового стимулювання, кредитування, грантового фінансування, державно-приватного партнерства, страхування ризиків та залучення інвестиційних ресурсів для забезпечення стійкого функціонування і розвитку переробної промисловості України.

Рис. 3. Система фінансового стимулювання розвитку переробної промисловості, побудовано автором

Необхідність фінансових стимулів для розвитку переробної промисловості підтверджується й сучасними підходами Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) до реалізації промислової політики, відповідно до яких ефективна державна політика у сфері промисловості передбачає поєднання фінансових інструментів, податкових стимулів, інвестиційної підтримки та сприятливих інституційних умов для розвитку виробничого сектору [9]. Міжнародна практика свідчить про наявність успішних прикладів використання фінансового стимулювання для структурної модернізації промисловості. Зокрема, Н. Лейн на прикладі Південної Кореї доводить, що державна промислова політика та фінансові стимули сприяли розширенню виробництва, формуванню нових конкурентних переваг і довгостроковій трансформації переробної промисловості [10].

Сучасна система стимулювання розвитку переробної промисловості України досить швидко адаптується до умов війни, що на думку науковців, дозволила забезпечити «...досить динамічне зростання інноваційної діяльності, що сприяє технологічній трансформації виробництва та створює підґрунтя до імплементації в Україні сучасної парадигми індустріального розвитку» [11, с. 11].

Станом на перший квартал 2026 року фінансова архітектура стимулювання переробної промисловості України формується на основі поєднання державних програм підтримки, механізмів податкового стимулювання, інструментів пільгового кредитування та міжнародної фінансової допомоги. Важливе місце у цій системі займає економічна політика «Зроблено в Україні», започаткована Указом Президента України № 31/2024 «Про Всеукраїнську економічну платформу Зроблено в Україні», у межах якої розвиток внутрішнього виробництва та локалізація переробної промисловості визначені серед пріоритетів економічної політики держави.

Фінансові стимули для розвитку переробної промисловості також закріплені у Національній економічній стратегії до 2030 року, Плані України в межах програми Ukraine Facility на 2024-2027 рр., законодавстві про індустріальні парки та механізмах державної підтримки інвестиційних проєктів. У межах зазначених документів передбачено використання інструментів пільгового кредитування, грантового фінансування, державних гарантій, страхування ризиків, податкових пільг, підтримки локалізації виробництва та стимулювання експорту продукції з високою доданою вартістю.

Особливістю фінансової архітектури стимулювання переробної промисловості України у сучасних умовах є її адаптивний характер, оскільки склад і пріоритетність фінансових інструментів змінюються залежно від макроекономічної ситуації, воєнних викликів, інвестиційних потреб та стратегічних цілей державної економічної політики.

Фактично в Україні відбулася трансформація парадигми державної промислової політики: від пасивного фінансового утримання життєздатності суб'єктів господарювання (характерного для перших етапів повномасштабної кризи) до селективного (таргетованого) стимулювання підприємств, які здатні

генерувати максимальний показник валової доданої вартості (ВДВ) на одиницю залученого фінансового ресурсу.

У цьому контексті важливого значення набуває трансформація ролі банківського сектору у системі стимулювання розвитку переробної промисловості. Якщо на початкових етапах повномасштабної війни ключове місце посідали прямі механізми державної підтримки у формі грантів, субсидій, компенсацій та державних гарантій, то довгостроковий розвиток галузі потребує поступового переходу до ринкових механізмів фінансування та капіталізації виробництва. Банківські установи, здійснюючи оцінку кредитних ризиків, фінансового стану позичальників та інвестиційної доцільності проектів, здатні забезпечувати більш ефективний розподіл фінансових ресурсів між підприємствами реального сектору економіки.

Такі зміни фінансової архітектури відображені у Стратегії з розвитку кредитування, схваленій Радою з фінансової стабільності у травні 2026 року [12]. У межах зазначеного документа передбачено розвиток механізмів кредитної підтримки економіки, удосконалення системи управління ризиками, розширення доступу бізнесу до фінансових ресурсів та адаптацію регуляторних підходів до європейських стандартів. За таких умов сучасна фінансова архітектура стимулювання переробної промисловості дедалі більше поєднує інструменти державної підтримки із ринковими механізмами банківського кредитування, орієнтованими на підтримку підприємств, здатних забезпечувати формування високої доданої вартості.

Зміна пріоритетів, визначених у зазначеній Стратегії, спрямована також на подолання фінансово-інтермедіаційного парадоксу банківської системи України, який тривалий час характеризувався концентрацією банків на низькоризикових фінансових інструментах при недостатньому рівні кредитної підтримки реального сектору економіки. За таких умов активізація банківського кредитування переробної промисловості розглядається як одна з передумов посилення інвестиційної активності та структурної трансформації економіки [13].

Водночас І. Гужва наголошує, що розвиток переробної промисловості України слід розглядати не лише у контексті економічного відновлення держави, але й через призму формування стратегічної автономії та розширення виробничої кооперації з ЄС [14]. У цьому контексті особливого значення набувають фінансові стимули, спрямовані на створення нових виробництв, розвиток переробки сировини, імпортозаміщення та залучення інвестицій у стратегічні галузі економіки.

В умовах повоєнної трансформації економіки важливого значення набуває розвиток високотехнологічних виробництв, розширення переробки сировини, підтримка регіонального промислового потенціалу та інтеграція українських підприємств у глобальні виробничі ланцюги [15]. Досягнення таких цілей потребує формування комплексної системи фінансового стимулювання переробної промисловості, основні інструменти якої наведені у таблиці (табл. 2).

Таблиця 2. Інструменти фінансового стимулювання розвитку переробної промисловості України станом на 2026 рік, складено автором на основі [16]

Напрямок стимулювання	Інструмент підтримки	Сутність стимулювання
Грантова підтримка	Гранти для переробних підприємств	Фінансування створення та розвитку виробництва
Пільгове кредитування	Програма «Доступні кредити 5-7-9%»	Часткова компенсація відсоткової ставки за кредитами
Фінансовий лізинг	Програма «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%»	Оновлення основних засобів та виробничого обладнання
Інвестиційна підтримка	Підтримка проєктів зі значними інвестиціями	Податкові стимули, компенсація витрат, розвиток інфраструктури
Індустріальні парки	Державне стимулювання індустріальних парків	Формування виробничої та інженерної інфраструктури
Страховання ризиків	Страховання воєнних ризиків через ЕКА	Захист інвестицій та кредитів від воєнних ризиків
Експортне стимулювання	Підтримка несировинного експорту	Розширення експорту продукції переробної промисловості
Стимулювання попиту	Програма «Національний кешбек»	Підтримка внутрішнього попиту на українську продукцію
Локалізація виробництва	Вимоги локалізації у публічних закупівлях	Підтримка українських виробників та імпортозаміщення
Компенсаційні механізми	Компенсація вартості української техніки та обладнання	Стимулювання придбання продукції вітчизняного виробництва
Іпотечне стимулювання	Програма «єОселя»	Активізація будівництва та суміжних виробництв
Міжнародна фінансова підтримка	Програма Ukraine Facility	Фінансування реформ та інвестиційного розвитку промисловості

Незважаючи на значну кількість програм підтримки переробної промисловості України, ефективність їх реалізації значною мірою залежатиме від стабільності та достатності фінансового забезпечення. В умовах воєнної економіки можливості державного бюджету залишаються обмеженими, що посилює залежність реалізації програм стимулювання від обсягів міжнародної фінансової допомоги, зокрема ресурсів програми Ukraine Facility. У цьому контексті особливого значення набуває не лише залучення зовнішнього фінансування, але й забезпечення своєчасного виконання структурних реформ та індикаторів, визначених міжнародними партнерами.

Для розвитку переробної промисловості в умовах високих воєнних ризиків важливим залишається формування повноцінної системи страхування інвестицій та кредитних ризиків. Обмеженість механізмів воєнного страхування стримує інвестиційну активність, знижує готовність банківського сектору до довгострокового кредитування та ускладнює реалізацію масштабних виробничих проєктів. Тому розвиток механізмів страхування воєнних ризиків через державні та міжнародні інституції

виступає важливою складовою сучасної фінансової архітектури стимулювання переробної промисловості України.

Крім того, структура фінансового стимулювання переробної промисловості не може залишатися сталою, оскільки її ефективність залежить від поточного стану економіки, рівня воєнних ризиків, доступності інвестиційного капіталу та фази економічного відновлення. На початкових етапах кризових явищ домінуючу роль, як правило, відіграють прямі механізми державної підтримки – гранти, субсидії, компенсаційні програми та державні гарантії, тоді як у міру стабілізації економіки зростає значення ринкових інструментів фінансування, насамперед банківського кредитування, лізингу, інвестиційного та експортного фінансування.

У зв'язку з цим доцільно розглядати фінансову архітектуру стимулювання переробної промисловості як адаптивну систему, у межах якої співвідношення окремих фінансових інструментів змінюється залежно від макроекономічної ситуації та стратегічних пріоритетів держави. Умовно ефективність такої системи може бути описана через модель структурної ваги фінансових стимулів (формула 1):

$$F = \alpha G + \beta C + \gamma I + \delta S \quad (1)$$

де: G – прямі механізми державної підтримки; C – банківське кредитування; I – інвестиційне фінансування; S – механізми страхування ризиків; $\alpha, \beta, \gamma, \delta$ – коефіцієнти вагомості відповідних інструментів.

Запропонована модель має концептуальний характер та відображає загальні принципи зміни структури фінансового стимулювання залежно від макроекономічних умов, рівня воєнних ризиків і фази економічного відновлення. У кризових умовах значення коефіцієнта може домінувати у структурі стимулювання, тоді як у період економічної стабілізації та зниження ризиків поступово зростає роль коефіцієнтів та , що відображає перехід від переважно державної моделі підтримки до ринково орієнтованої системи фінансування розвитку переробної промисловості.

Таким чином, сучасна фінансова архітектура стимулювання розвитку переробної промисловості України продемонструвала достатньо високий рівень гнучкості та адаптивності до умов воєнної економіки. Поєднання механізмів державної підтримки, міжнародної фінансової допомоги, програм пільгового кредитування, податкового стимулювання та інструментів підтримки внутрішнього виробництва дозволило значною мірою зберегти функціонування підприємств, частково відновити виробничий потенціал галузі та забезпечити адаптацію окремих виробництв до нових економічних умов. Суттєвою проблемою залишається висока залежність реалізації більшості програм стимулювання від зовнішніх джерел фінансування, що підвищує вразливість системи підтримки переробної промисловості до змін міжнародної фінансової кон'юнктури, обсягів допомоги та темпів виконання Україною взятих на себе зобов'язань у межах програм міжнародного співробітництва.

Висновки. Переробна промисловість залишається однією з ключових складових забезпечення економічної стійкості України, формування доданої вартості, розвитку внутрішнього виробництва та підтримки експортного потенціалу держави. В умовах воєнної економіки роль фінансових стимулів для підтримки та модернізації підприємств галузі суттєво зросла, що зумовило трансформацію підходів до формування державної промислової політики та механізмів фінансової підтримки.

У ході дослідження встановлено, що сучасна система фінансового стимулювання переробної промисловості України поєднує механізми державної підтримки, податкового стимулювання, пільгового кредитування, страхування ризиків, інвестиційного та експортного фінансування. Її фінансова архітектура має адаптивний характер, оскільки структура та пріоритетність фінансових інструментів змінюються залежно від макроекономічних умов, рівня воєнних ризиків та стратегічних потреб економіки.

Обґрунтовано, що подальший розвиток переробної промисловості потребує не лише збереження існуючих механізмів підтримки, але й посилення ролі ринкових інструментів фінансування, розвитку банківського кредитування, страхування воєнних ризиків та стимулювання інвестицій у виробництва з високою доданою вартістю. Це створює передумови для структурної модернізації економіки України, поглиблення виробничої кооперації з ЄС та зниження залежності від сировинної моделі розвитку. Перспективи подальших наукових досліджень спрямовуватимуться на визначення кількісних характеристик вимірювання впливу окремих стимулюючих інструментів на параметри розвитку переробної промисловості.

1. Найяскравіші та найпарадоксальніші статистичні дані про роботу промисловості у 2025 році. The Page. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/statistichni-dani-pro-robotu-promislovosti-u-2025-roci>

2. World Development Indicators - Manufacturing value added (of GDP). DataBank. World Bank Group. URL: <https://databank.worldbank.org/World-Development-Indicators---Manufacturing-value-added-%28-of-GDP%29/id/36eeb6e6>

3. Eurostat. Database. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

4. Слободяник І. Переробна промисловість як "швидка допомога" для економіки. Економічна правда. 2025. URL: <https://pravda.com.ua/biznes/pererobna-promislovist-yak-shvidka-dopomoga-dlya-ekonomiki-805644/>

5. Гужва І.Ю. Україна в глобальній торгівлі: монографія. Київ: Зовнішня торгівля, 2015. 236 с. URL: <https://dndiime.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/Gujva.pdf>

6. Тенденції функціонування промисловості України у 2025 р. НІСД. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tendentsiyi-funktsionuvannya-promyslovosti-ukrayiny-u-2025-r>

7. Бойко І. В. Фінансові драйвери розвитку переробної промисловості. Економіка України в умовах воєнного часу: матеріали IV всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ, ДНДІМЕ. 2024. С. 191-196. URL: https://dndiime.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/Zbirnik_tez_2024.pdf#page=191

8. Лідери сплати податків у 2025 році: переробна промисловість, оптова та роздрібна торгівля. Державна податкова служба. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/972576.html>

9. Industrial policy. OECD. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/policy-issues/industrial-policy.html>

10. Lane N. Manufacturing Revolutions: Industrial Policy and Industrialization in South Korea. The Quarterly Journal of Economics. 2025. Vol. 140. Issue 3. P. 1683–1741. DOI: <https://doi.org/10.1093/qje/qjaf025>

11. Антонюк В. П. Структурні зміни переробної промисловості України в умовах воєнної економіки. Вісник економічної науки України. 2025. № 2 (49). С. 3-14. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.2\(49\).3-14](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.2(49).3-14)

12. Стратегія з розвитку кредитування. Національний банк України, Рада з фінансової стабільності. Київ, 2026. 21 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/A4_stratehiia-z-rozvytku-kredytuvannia-2026.pdf

13. Вергелюк Ю. Ю., Ганцяк М. О. Діяльність банків України на ринку ОВДП як чинник фінансово-інтермедіаційного парадоксу. Проблеми економіки. 2025. № 1. С. 288–295. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-1-288-295>

14. Гужва І. Промислова політика — ключ до перемоги і успішного членства в ЄС. Дзеркало тижня. 2024. URL: <https://zn.ua/ukr/macroeconomics/promislova-politika-kljuch-do-peremohi-i-uspishnoho-chlenstva-v-jes.html>

15. Собкевич О. Структурні трансформації у промисловості в умовах війни та повоєнного відновлення економіки України. Національна безпека і оборона / Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. 2026. № 1-2 (201-202). С. 140-149. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/97b8ec59-f206-45b3-b473-0edd3c6b2005/content?page=141>

16. Переробна промисловість як фундамент економічної безпеки: державна підтримка та перспективи зростання. Фінансовий пульс. 2025. URL: <https://finpuls.com.ua/pererobna-promyslovist-yak-fundament-ekonomichnoyi-bezpeky.html>

1. Naiyaskravishi ta naiparadoksalnishi statystychni dani pro robotu promyslovosti u 2025 rotsi. The Page. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/statistichni-dani-pro-robotu-promyslovosti-u-2025-roci>

2. World Development Indicators - Manufacturing value added (% of GDP). DataBank. World Bank Group. URL: <https://databank.worldbank.org/World-Development-Indicators---Manufacturing-value-added-%28-of-GDP%29/id/36eeb6e6>

3. Eurostat. Database. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

4. Slobodyanyk I. Pererobna promyslovist yak "shvydka dopomoha" dlya ekonomiky. Ekonomichna pravda, 2025. URL: <https://pravda.com.ua/biznes/pererobna-promyslovist-yak-shvydka-dopomoga-dlya-ekonomiki-805644/>

5. Guzhva I. Yu. Ukrayina v hlobalnii torhivli: monohrafiya. Kyiv: Zovnishnya torhivlya, 2015. 236 s. URL: <https://dndiime.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/Gujva.pdf>

6. Tendentsii funktsionuvannya promyslovosti Ukrayiny u 2025 r. NISD. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tendentsiyi-funktsionuvannya-promyslovosti-ukrayiny-u-2025-r>

7. Boiko I.V. Finansovi draivery rozvytku pererobnoi promyslovosti. Ekonomika Ukrayiny v umovakh voyennoho chasu: materialy IV vseukrayinskoï nauково-praktychnoi konferentsii. Kyiv, DNDI-IME, 2024, pp. 191–196. URL: https://dndiime.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/Zbirnik_tez_2024.pdf#page=191

8. Lidery splaty podatktiv u 2025 rotsi: pererobna promyslovist, optova ta rozdrubna torhivlya. Derzhavna podatkova sluzhba. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/972576.html>

9. Industrial policy. OECD. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/policy-issues/industrial-policy.html>

10. Lane N. Manufacturing Revolutions: Industrial Policy and Industrialization in South Korea. The Quarterly Journal of Economics, 2025, Vol. 140, Issue 3, pp. 1683–1741. DOI: <https://doi.org/10.1093/qje/qjaf025>

11. Antonyuk V. P. Strukturni zminy pererobnoi promyslovosti Ukrayiny v umovakh voyennoi ekonomiky. Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrayiny, 2025, № 2 (49), pp. 3–14. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.2\(49\).3-14](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.2(49).3-14)

12. Stratehiya z rozvytku kredytuvannya. Natsionalnyi bank Ukrayiny, Rada z finansovoi stabilnosti. Kyiv, 2026. 21 s. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/A4_stratehiia-z-rozvytku-kredytuvannia-2026.pdf

13. Verheliuk Yu.Yu., Hantsiak M.O. Diyalnist bankiv Ukrayiny na rynku OVDP yak chynnyk finansovo-intermediatsiinoho paradoksu. Problemy ekonomiky, 2025, № 1, pp. 288–295. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-1-288-295>

14. Guzhva I. Promyslova polityka — klyuch do peremohy i uspishnoho chlenstva v YeS. Dzerkalo tyzhnya, 2024. URL: <https://zn.ua/ukr/macroeconomics/promislova-politika-kljuch-do-peremohi-i-uspishnoho-chlenstva-v-jes.html>

15. Sobkevych O. Strukturni transformatsii u promyslovosti v umovakh viiny ta povoyennoho vidnovlennya ekonomiky Ukrainy. Natsionalna bezpeka i oborona / Ukrayinskyi tsentr ekonomichnykh i politychnykh doslidzhen imeni Oleksandra Razumkova, 2026, № 1-2 (201-202), pp. 140–149. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/97b8ec59-f206-45b3-b473-0edd3c6b2005/content#page=141>

16. Pererobna promyslovist yak fundament ekonomichnoi bezpeky: derzhavna pidtrymka ta perspektyvy zrostannya. Finansovy puls, 2025. URL: <https://finpuls.com/ua/pererobna-promyslovist-yak-fundament-ekonomichnoyi-bezpeky.html>